

Urfa nire, Milano nire demeyin

1 Avrupalı olabilecek miyiz? Kopenhag kriterlerini yerine getirebilecek miyiz? Avrupa Birliği'nin kuralları çerçevesinde yapmamız gereken yasal değişiklikleri yapabilecek miyiz? O olabilecek mi? Bunu başarabilecek miyiz? Derken...

2 Bir de tabii sokağın nabzını tutan farklı çevrelerin yayımladıkları istatistikler var... "Türk halkının yüzde şu kadarı Avrupalı olmak istiyor!" veya "Avrupa Birliği aslında bir sömürge düzenidir, onun için de Türkler, Avrupa'ya girmek istemiyorlar aslında, onlara dayatılıyor bu..." ya da "Bizim Avrupalı olmamızı ABD istiyor, onun için de olacağız, istesek de istemesek de..." şeklindeki konuşmalar, tartışmalar bütün gün duyduklarımız ya da gazetelerde okuduklarımız. Ama tüm bu konuşma ve tartışmalar sürerken, iş adamları, aslında Avrupa'daki yerini hızla, kimsenin aklına gelemecek bir hızla almaya başladı bile...

3 Geçen hafta, MİFUR 2000, Milano Kürk ve Deri Fuarı'nı izlemek üzere gittim Milano'ya.

4 Fuarda standı olan dört tane Türk deri firması vardı, her birisi dev standları ile dünyalı müşterilerine kapıları açmışlardı. Mankenleri, moda tasarımları, tasarımları yapan tasarımcıları, halkla ilişkiler uzmanları ile gelmişler ve her pazarın özelliklerine göre satışlarını sürdürüyorlardı.

5 Kimisi, bu fuara "prestij" için geldiğini ve asıl pazarlarının Türkiye'deki "turizm pazarı" olduğunu söylüyor, kimisi de, Rusya'dan Kanada'ya, Avrupa ülkelerinden, Uzakdoğu ülkelerine kadar ürünlerini sattıklarından söz ediyor ve bununla da, haklı olarak övünüyorlardı...

6 Bu arada, Türkiye'de ham deri işleyenler de fuara gelmişler ve dünyalı müşterilerini ziyaret ediyorlardı...

7 Urfa'da tabakhane sahibi olan bir iş adamımız, elinde üretmekte olduğu derileri ile müşterilerini dolaşiyor, yeni siparişlerini yazıyordu... Urfa neresi, Avrupa neresi? diye düşünmeye gerek kalmamış artık, hatta Türkiye'deki, "Anadolu henüz Avrupa Birliği'ne hazır değil" düşüncesini de tümüyle yok sayabiliriz. Doğu ve Güneydoğu'dan Avrupa'ya, o ya da bu yolla gelmiş olan pek çok başarılı insanımız var.

Bugün

Almanya'da, Hollanda'da ve bizim Avrupa Birliği'ne girmemizdeki en önemli engeli oluşturmakta olan İskandinav ülkelerinde, başarılı olmuş nice Anadolu insanımız var. Öte yandan bizim insanımızın kuşkuları, korkuları da yok. Dil mi bilmiyor? O zaman dil bilenleri alıyor yanına ve çıkıyor yabancı müşterisinin karşısına. Amacına ulaşabilmek için engel tanımayan bir mizacı var insanlarımızın...

8

Fuar sırasında, İstanbul'da deri konfeksiyonu yapan Tornado Deri'nin sahiplerinden Selçuk Elmas ile konuştum. Bana anlattıkları, Türkiye'nin nerede olduğunu daha iyi anlamamıza yardımcı oluyor. "Bakın," diyordu. "biz her işimizi nakit para ile yapmak zorundayız. Çünkü, Türkiye'de bugünden yarına ne olur ne biter belli olmaz. Onun için biz her gün kriz çıkacakmış gibi çalışıp önlemi baştan almak durumundayız..."

Geriye baktığımızda takvimlerin her gününde anımsayacağımız bir sıkıntı yaşamış Türkiye. Sonra biz Türkiye'nin politik dengelerini falan bekleyemeyiz Avrupalı olmak için. Onun için eyleme geçtik bile. Yani Fransa'da mağazamızı açıyoruz, fuarlardaki yoğunluğumuzu artırıyoruz. Bu konuda devletin vermekte olduğu destekler elbette çok önemli ve ivme kazandırıcı rol

oynuyor. Ama verseler de vermeseler de biz yolumuzda devam etmek zorundayız. Bir de tabii dünya deri piyasasının yüzde 60'ını satın alan Rusya var. Onun için orada da bir showroom açtık. Artık Rusların ayağımıza gelmesini bekleyemeyiz, onlara kapılarında siparişlerini teslim etmek durumundayız. Dönem satma devri değil, servis verme zamandır. Biz de bu anlayışla çalışıyoruz..." Bunları söyleyen erken otuzlarında genç bir işadamımız. Mesleğe küçük yaşta ve mutfakta başlamış. Bugün dünyanın dört bir yanına deri konfeksiyonu satıyor; ham maddesini Urfa'dan, İtalya'dan, İspanya'dan alabiliyor; danışmanları var; yanında çalışanların çoğu birkaç dil konuşuyor... Avrupalı olmayı tartışma dönemimiz bitmiş, biz artık Avrupalı olmuşuz...

Dünya

Rooie Rat Kitabevi'nde bulunan

Türkçe kitaplardan seçmeler

Alper Tunga Alp ve Çetin Yaman

A

Kitabın adı : Yüzyılım
Yazarı : Günter Grass
Çeviren : Nihan Tezeren
Yayınevi : Gendaş Kültür
İsb-nosu : 9753082762
Türü : Roman

Almanya'nın en ünlü modern yazarından yüzyılımızı kutlayan, birbiriyle bağlı öyküler koleksiyonu. Günter Grass büyük olaylar ve sıradan ama kayda değer mevzular hakkında yazıyor; teknik gelişmeler ve basit buluşlar, spor ve kültürdeki başarılar, megalomani, eziyet ve cinayet, savaş ve felaketler ve yeni başlangıçlar hakkında. Her öyküde bir başka anlatıcı olsa da; öyküler, bütün bir anlatım yaratıyor. Merkezinde sekansın katları açıldıkça, canlı ve renkli bir resim çıkıyor ortaya. Bütün şaşaası ve dehşetiyle yüzyılın tarihsel bir portresi.

B

Kitabın adı : Yarılma (1954-1972)
Yazarı : Gün Zileli
Yayınevi : İletişim
İsb-nosu : 9750500318
Türü : Anı

Gün Zileli 1954 – 1972 yıllarında yaşadıklarını anlatıyor. Bir otobiyografi olan bu anı kitap, Zileli'nin tanık olduğu bir dönemi bütün canlılığı ile günümüze aktarıyor. 1968 gençliğinin yaşadıklarının ayrıntılı bir fotoğrafının aktarıldığı bu kitapta günümüzün bir çok tanınmış isminin de o yıllardaki öyküsünü bulabilirsiniz. "Yarılma tam anlamıyla bir '68 kitabı..... gerçek bir tanıklık." (Oral Çalışlar)

C

Kitabın adı : Maalesef Banalüks Durumları
Yazarı : Yekta Bakkalbaşoğlu
Yayınevi : Kendi Yayınları
İsb-nosu : 975932900X
Türü : Fıkra

"Maalesef Banalüks Durumları', Anadolu ve dünya fıkralarını Banalüks (Benelux) fıkralarıyla kıyaslayarak insan psikolojisini, yaşam şartlarını ve göçmenlik tarihimizin ironik bir özetini inceleyenler için değerli bir kaynak olacaktır." (Sadık Yemni)

D

Kitabın adı : Dicle'nin Yakarışı
Yazarı : Mehmed Uzun
Çeviren : Muhsin Kızılkaya
Yayınevi : Gendaş
İsb-nosu : 9753083904
Türü : Roman

"Dicle'nin Yakarışı" sesler üzerine kurulmuş bir romandır. Unutulmuşların, unutulmuş sesleri üzerine. "Siz istediniz ben de anlatacağım. O vakit kandili yakın ve unutulmuşların sesine kulak verin". "Dicle'nin Yakarışı"nın kilit cümlesidir belki de bu cümle. Bir gece meclisi kurulmuştur, divanhane ağzına kadar doludur. Biro anlatır: "Musul, Ninova, Yezidilerin yurdu Laliş, Bağdat, İstanbul, Girit, Şam... Mezopotamya'nın kadim halkları: Süryaniler, Keldaniler, Kürtler, Yakubiler, Yahudiler, Türkmenler..." Bu romanda olağanüstü bir tarihiçi gezi var; Bizden önceki medeniyetlerin, Babil'in, Ninova'nın, Asur'un, Medlerin ülkesinden geçiyoruz, ve kitabı okuyup bitirdiğimizde, 'Biz nasıl da zengin bir kültür yatağında oturuyormuşuz da haberimiz yokmuş' duygusunu yaşıyoruz.

E

Kitabın adı : Kukla
Yazarı : Ahmet Ümit
Yayınevi : Om
İsb-nosu : 9756530073
Türü : Roman

"Mücadele devam ediyor. Doğan'ın mensubu olduğu çete de kökü kazınamayan gruplardan biri. Epeydir onların peşindeyiz. Devletin güvenlik birimlerinden bazı kişilerin işin içinde olma olasılığı da var. Ama bu şahıslar kimdir, nasıl bir faaliyet, içindedir, elimizde delil yoktu. Biz delil bulmaya çalışırken, duymuşsun- dur, korucubaşı Bekir ile sevgilisi vuruldu, ardından Yüzbaşı Rifat ölü bulundu. Çetede birşeyler oluyordu, bu aradığımız delili bulmak için bir fırsat olabilirdi. Doğan'ı yakın takibe aldık." (Romandan)

Umut

Harika bir hata: Pisa Kulesi

- 1 Toscana Vadisi'nin küçük kenti Pisa'nın 'Mucizeler Meydanı'nda, tam ortada tek başına dikilmiş öyle duruyordu. Görür görmez sevdim onu. Yakınlık duydum, sıcaklık duydum, hemen tanıdım. Öyküsünü de sevdim. Zengin Pisalıların dünyaya güçlerini ve kim olduklarını göstermek için yaptıkları bir dizi eserin sonuncusu. Katedralin çan kulesi. Pisa Kulesi. 'Torre Pendente di Pisa', Pisa'nın eğri kulesi. Yeryüzünün en sevdiğim yapısı. Bir mucizeyi bir 'ütopya'yı gerçekleştiren yapı. Ölümcül bir hatanın üstünde yükselen harika.
- 2 Pisa, Orta İtalya'da Toscana Bölgesi'nde Arno Nehri'nin suladığı vadinin, küçük kenti. 15. yüzyıla kadar da Ligurian Denizi'nin kıyısında yer alıyor, ancak sonraları Arno Nehri'nin kumları denizi dolduruyor ve kent kıyınının 10 km gerisinde kalıyor.
- 3 Pisalılar 11. yüzyılda neredeyse dünya deniz ticaretini ellerinde tutuyorlar. Afrika'dan Kartaca'ya, İspanya'dan Fas'a kadar neredeyse herkesle ticaret yapan, denizci bir kent devleti Pisa ve Pisalıların hayatlarındaki tek gerçek düşmanları 80 km ötedeki komşuları Floransalılar. Tarihleri biraz da Floransa ile olan bitmez tükenmez savaşlarının eseri. Üstelik bütün zamanların en büyük bilgini Galilei Galileo da hemşehrileri. Pisalıların dünyaya, ama özellikle de düşmanları Floransalılara güçlerini göstermek için yaptıkları bir 'mimari kompleks' günümüzün en ilgi çeken anıtlarından biri. Hele de kompleksin son

eseri. Yani dünyanın en harika hatası. Pisa Kulesi. 'Torre Pendente di Pisa', Pisa'nın eğri kulesi. Pisalılar 11. yüzyılda muhteşem eserlerinin imarına başlarlar. Floransalılara ve bütün dünyaya göstereceklerdir kim olduklarını.

- 4 Katedral, vaftizhane, kabristan ve hemen yanında beyaz mermerden yükselecek bir çan kulesi.
- 5 Gel gelelim, bütün zamanların en şaşkın mimar ailesi Pisanolar da Pisalıdır ve kader, Pisa Kulesi ile onların harcını aynı kazanda karmıştır.
- 6 Guglielmo Pisano, Bonanno Pisano, Nicola Pisano, Giovanni Pisano. Dört kuşak mimar Pisano ailesi, kule ile bitmez tükenmez bir savaş verir ama...
- 7 Kulenin temelini ilk taşı 1173 yılının 9 Ağustos'unda Bonano Pisano koyar, yani günümüzden 829 yıl önce ve ondan sonra da şanssızlıklar ne ailenin ne de kulenin yakasını bırakır.
- 8 Ama bana kalırsa bu şanssızlık aslında çok büyük şansıdır da Pisa Kulesi'nin. Mucize, bu şanssızlığın üstünde yükselir çünkü. Floransa ile bitmez tükenmez savaşları yüzünden inşaat defalarca yarım kalır, yeniden başlar, yeniden bekler, yeniden başlar ve kulenin üçüncü katı bitince asıl felaket ortaya çıkar.
- 9 Kule eğridir. Yan yatmıştır güneye doğru. Ama pes etmez Pisanolar. Eğriliği düzeltmeye, kuleyi dimdik yükseltmeye çalışırlar. Üçüncü kattan sonra kulenin kuzey sütunlarını, güney sütunlarından kısa yaparlar ki eğrilik düzelsin.
- 10 Mimari hesapları değiştirirler, uğraşırlar da uğraşırlar, ama eğrilik asla düzelmez. 1298'de Giovanni Pisano eğriliğin 1.43 m olduğunu görür. 1550'de Vassari ölçtüğünde ise 3.79 m çıkmıştır.
- 11 Pisa Kulesi yedi katlı, beyaz kremalı, işlemeli, süslü bir düğün pastası gibi yükselir, biter ama yine eğridir. 1370 yılında resmi olarak tamamlanır, sekiz katlıdır, 60 m yüksekliktedir ama eğridir. Dört nesil mimar Pisanolar düzeltmeye çalıştıkça, kule direnmiş; kuzeyden güneye doğru eğilmeyi sürdürmüştür. Her yıl da 1 mm güneye doğru yatmaya devam etmektedir. Eğriliğin sebebi, kulenin üstünde oturduğu balçıklı, kumul topraktır ve toprağın nem oranı kulenin güney cephesinde daha yoğundur, bu yüzden eğrilik güneye doğrudur.

- 12 1838'de mimar Alessandro Della Ghardesca temeli kazarak, dipteki yer altı sularının yönünü değiştirerek kuleyi kurtarmaya çalışır. Sonraları mimar Burland, kule için projeler geliştirir ve Pisa Kulesi 1990'da ziyaretçilere kapatılır. Çünkü her an yıkılma tehlikesi taşımaktadır. 1993'de, kulenin kuzey cephesi temellerine 600 ton kurşun ağırlıklar konur. 1995 Eylül'ünde, kule çelik kablolarla raptedir. Dev vinçler kulenin çevresini 90 m kazıp temellere 870 ton daha kurşun takviyesi yaparlar.
- 13 Ziyaretçileri, beline çelik kablolar bağlanmış, zapturapt altına alınmış Pisa'yı seyrederek.
- 14 Bu hali benim de onu ilk görüşümdür ve doğrusu görür görmez vurulduğum bir yıldırım aşkıdır aramızdaki. Şubat 1999'da mühendisler eğri kulenin artık eğilmekten vazgeçtiği haberini verir. Uzun yaşamı boyunca ilk kez eğri durmaktan sıkılmış, o yıl eğilmemiştir. Teknolojinin ve yeni bin yılın çeliği, nihayet zapturapt altına almıştır kambur kuleyi. 5.5 şiddetinde bir depreme dayanamayacağı çok önceden bilinen, ama yüzyıllarca bütün dünyaya meydan okuyarak eğilen 'eğri kule' artık olduğu gibi durmaktadır.
- 15 2000'de ziyarete tekrar açılır. Ziyaretçileri artık onun 294 merdivenini çıkıp, çan odasına kadar tırmanabilirler. Şimdi 60 m yüksekten ve yüzlerce yıllık bir çabanın üstünden bakabilirsiniz Toscana Vadisi'nin kırmızı damlı evlerine ve yeşil toprakta uzayıp giden manzarasına.
- 16 Bugün orada Toscana'da, Pisa'da, 'Mucizeler Meydanı'nda evrensel bir hata olarak durur. Koca boyuyla, bembeyaz yüzüyle, başını yana eğmiş öyle durur. Harika bir hata olarak durur.
- 17 Tabii hata yapar insan, ama bazen mucizeler onların üstüne kurulur.
- 18 Pisa Kulesi gibi... Hatayı fark eder düzeltmek isteriz, ama işin içinden bir türlü çıkamayız. Hata hatayı doğurur, iş karıştırsa karışır, kule eğildikçe eğilir. Ne kadar insancadır bütün bunlar.
- 19 Tabii hata yapar insan, sonra unuttur, çokça görmezlikten gelir, çoğunlukla da inkâr ederiz onu, kabul etmeyiz.
- 20 Ama bazen de, hatayı düzeltmek için canımızı dişimize takıp öylesine çırpınırız ki, hata hata olmaktan çıkıp başka bir şeye, bir hayat enerjisine, bir yaşama sebebine, bir sıra dışılığa dönüşür.
Pisa Kulesi gibi...

Çiğdem Ülker / Ankara

Tekst 4

Hatıra defteri

Yıldırım Türker

- 1 O derin bakışları çocukluğumdan beri ruhumu karıştırır. O gözlerde, kurbanın ardında bıraktığı lanet okunmaz. Hülyalı bir merak vardır. Sanki cevabını bizim de tam olarak bilemediğimiz, çok, ama çok hayati bir soru sormuş, sabırla beklemektedir. Kimi resimlerinde gözlerinde bir hüznün bulutu görülür. Yaşından büyük görünür o fotoğraflarda. Ama çoğunluk gamzelerini çağırın o gülümsemesiyle, neredeyse muzip bir bakışla durur resimlere. On üç yaşındaki o küçük kız yarım asırdır bize, ta gözlerimizin içine bakıyor işte. Küçük kurban. Kelimelerin şefkatine sığınan küçük Yahudi kızı. Anne Frank.
- 2 “Benim gibi biri için hatıra defteri tutmak gerçekten de çok tuhaf bir tecrübe. Bu sadece daha önce yazı yazmadığımdan değil. Bana öyle geliyor ki, seneler sonra ben dahil hiç kimse on üç yaşında bir öğrenci kızın düşünce ve hayallerini merak etmeyecek” diyordu. Dünyaya ve hayata inancı sonsuzdu. Kendisine on üçüncü yaş gününde hediye edilen o kırmızı-gri-beyaz ekose hatıra defterinin, o çok şeyler beklediği dünyanın ona sunduğu yegâne kimlik olacağını bilmiyordu. İki yıl boyunca düzenli olarak tuttuğu hatıra defterini dünyanın bütün dillerinden milyonlarca insan okudu.

Hatıranın değeri

- 3 Anne Frank 1929 yılının haziran ayında berbat bir Almanya’da doğar.
1. Dünya Savaşı yenilgisinin yarattığı, 1923’teki korkunç enflasyonla zirveye çıkan ekonomik bunalım, atmosferi Alman’a Alman’dan başka dost yok duygusunun kışkırttığı bir nefretle örmüştür. Nasyonal Sosyalist hareket olağanüstü bir hızla serpilir, 1932 seçimlerinde %37 oyla parlamentonun en büyük partisi olarak işe koyulur. Hitler, 1933’te başa geçmiştir. Hemen o yıl, Komünist Parti yasaklanmış, komünistler ve sosyal demokratların tutuklanmasına başlanmış, meydanlarda coşkuyla kitap dağları tutuşturulmaya başlamıştır. Aynı yılın ortalarına gelindiğinde bütün siyasi partiler yasaklanır. Hitler’in arı ırk ülküsü, hızla işe koyulur. Yine aynı yıl, Yahudilere ait dükkânlar, Yahudi avukat ve doktorları boykot edilir. Ekonomi de birkaç yıl içinde hızla toparlanır. Artık geri dönüş yoktur.
- 4 Karaköy’deki Schneidertempel Sanat Evi’ndeki ‘Günümüz İçin Bir Tarih: Anne Frank’ sergisi, bu yazıya vesile oldu. Titiz ve duyarlı eller tarafından hazırlanmış bu çok etkileyici sergideki fotoğraflardan ikisi, dönemin iklimini anlatmaya yetiyor. Bir tanesi, bir Yahudi gencin, Yahudi olmayan kız arkadaşı ile birlikte halk önünde aşağılanmalarını kaydetmiş. İki sevgili, askerlerin arasında sokakta yürütülüyor. Boyunlarına asılmış pankartlarda koskocaman, ‘İrki kirletiyorum’ yazılı. (iki sevgilinin de başı dik) Diğerinde ise bir dershanede tahtaya kaldırılıp sınıfın önüne dizilmiş birkaç Yahudi çocuk. Ellerini suçlular gibi kavuşturmuş, boyunları bükük duruyorlar. Tahtada ‘Yahudi en büyük düşmanımızdır! Yahudilere dikkat!’ yazılı.
- 5 1933 yılında Otto Frank, ailesini alıp Hollanda’ya göçer. Nazilerin menziline kurtulduklarını sanmaktadır. Oysa sadece on yıl kazanmışlardır. Hatıra defterine kavuşup yazmaya başladığının üstünden birkaç hafta geçmiştir. Ablası Margot Frank’ı SS Merkezi’ne çağırın bir celp gelir. Aile buna hazırlıklıdır. 1941 ilkbaharından beri Otto Frank, ailesi ile birlikte ofis binasının arkasında, depo olarak kullanılan ‘gizli müstemilat’ta saklanma hazırlığı içindedir. Bu hazırlıktan birkaç ofis çalışanı da haberdardır. Celp gelince hemen toparlanırlar. Birkaç Alman dostun yardımıyla gizli hayatlarına ilk adımı atarlar. 8 Temmuz 1942 tarihli notunda, Anne, bir ad da takmış olduğu defterine şunları yazar: “Sevgili Kitty; Pazar günü sabahından beri sanki yıllar geçmiş gibi. Çok şey oldu, öyle ki sanki dünya tersine döndü. Ama Kitty, hâlâ hayatta olduğumu görüyorsun. Babam, bu her şeyden önemli diyor.”

Küçük kızın tanıklığı

- 6 Savaşta kazandığı başarıların rüzgârıyla Almanya, göz koyduğu bütün Avrupa'yı temizlemek, arı ırkın bayrağını dünyada dalgalandırmakta kararlıdır. Yahudiler, Komünistler, Çingeneler, eşcinseller toplama kamplarına kapatılır. Almanya içinde direniş tamamıyla kırılmıştır. Çok az insan Nazi vahşetine, bütün ülkeyi, giderek hızla Avrupa'yı yutmakta olan ırkçılık-ayrımcılık dalgasına karşı bir söz üretebilmektedir. Almanya'da "Die Weisse Rose" adlı bir öğrenci örgütü yeraltı direnişini sürdürmeye çalışır. Birçok üyesi ölüme mahkûm edilir. Broşürlerinde, "Sessiz kalmayacağız. Sizin vicdan azabınız olacağız." diye seslenmektedirler. Hayatlarını tehlikeye atma pahasına Yahudileri saklayan, onların hayatını kurtarmaya çalışan bir avuç insan kalmıştır. Frank ailesinin iki yıl boyunca hayatta kalabilmesi de onların yardımıyla.
- 7 Anne Frank'ın hatıra defterini bunca güçlü ve unutulmaz kılan, bir izbede, dış dünyadan saklanarak yaşıyor olmasına rağmen, insan kalmak adına hesaplaşmalarını bir an olsun ihmal etmemiş olmasıdır. "Dışarılarda bir yerde en değerli arkadaşlarım bitkinlikten yıkılır ya da yerlerde sürüklenirken sıcak bir yatakta yattığım için kendimi hain gibi hissediyorum. Dünyada gelmiş geçmiş en vahşi canavarların elinde şimdi kaderlerine terk edilmiş olan arkadaşlarımı düşünürken korkuya kapılıyorum" der. "Tıp bilimi, sanatçılar veya fakirler için tek bir kuruş ayrılmazken, savaş için niye milyonlar harcanmakta? Dünyanın bazı bölgelerinde gıda dağları çürümeye terk edilirken neden insanlar açlıktan ölüyor?" diye sorar. Yediği çürük patatesler, yattığı gizli hücrenin rutubetli yatağı bile ona fazla gelmektedir. Durmadan okur. Tarih, en sevdiği derstir. Doğum gününde en çok, Yunan ve Roma mitolojisi kitabına sevinir. O korkunç şartlar altında âşık olur. Cinsellik üstüne düşünür, sahte ve tutucu namus kavramına karşı direnir. "Rezalet mi? Gerçekten değil. Biz buraya kapatıldık, dünyadan tecrit edildik, sürekli korku ve üzüntü içerisindeyiz, özellikle de son zamanlarda. Neden severken birbirimizden uzak duralım? Neden birbirimizle öpüşmeyelim? Neden uygun yaşa gelene kadar bekleyelim?"
- 8 Anne Frank; ancak on beş yaşına kadar yaşayabilen küçük Yahudi kızı, her şeyi kaydeder. 1 Ağustos 1944'te hatıra defterine son kaydını girer. 4 Ağustos'ta gizli sığınakları basılır. Ekim ayında Bergen-Belsen Toplama Kampında tifüsten ölür. Kampta son olarak konuştuğu arkadaşı, "Aynı Anne Frank değildi. Bitkindi... Çok kötü durumdaydı" diyor onun için. "Artık kimsem kalmadı" demiş.

Sonsöz

- 9 Onun için Nelson Mandela, kendi tutsaklık günlerine göndermede bulunarak, "Bazılarımız Anne Frank'ın hatıra defterini Robben adasında okuyup cesaretlenmiştir" dedi. Onun Hatıra Defteri, birçok ciddi araştırmadan, tarih anlatısından çok yansıttı savaşın, ırkçılığın, ayrımcılığın vahşetini. Dili gasp edilmiş, sessizliğe hükümlü vahşet dönemi çocuklarının yaşadıklarından okuyacağız yakın tarihimizi. Birer birer kayda düşen hayatlar aydınlatacak, cevabını vermekte zorlandığımız o hayati soruların karanlığını. Hatıra defterlerinizi ihmal etmeyin.

© RADİKAL-Online

Lazo'nun Köşesi

Bulmacamın karesi, yok derdimin çaresi!?

- 1 Bu sayıda, “Ozon tabakasının incelmesinin, genetik kopyalanmış İngiliz koyunlarının üzerindeki sosyolojik ve psikolojik etkisini” yazacaktım ama Ufuk'ta yazmaya başladığımdan beri bana nispet yapılcasına bütün yazılarımın Bulmaca köşesinde yayımlandığını fark edince, artık bu konuya eğilmenin zamanının geldiğini düşündüm. Nitekim, ozon tabakasının incelme sürecinin daha çok zaman alacağını düşünürsek, o yazıyı başka bir zamana ertelemek pek de sorun olmayacaktır.
- 2 Arkadaşlar! Benim bu bulmaca olayıyla başım çok kötü deritte. Bildiğiniz gibi değil. Ne kadar kabul etmesem de, aslında bu bulmaca işi biraz da yetenek isteyen bir iş.
- 3 “Kelin kelliği yetmez, bir de üzerine çıban çıkar” derler ya, sanki tam benim için söylenmiş bir söz. Nedense benim bu bulmaca konusunda hiç bir zaman şansım yaver gitmedi. Sanki bulmacayı hazırlayanlar sırf bana gıcıklık olsun diye dilimin ucunda olup da bir türlü çıkmayan cevapların sorularını yerleştiriyorlar bulmacaya. Hal böyle olunca da “Çifte rezervasyon kurbanı turist gibi” başlıyorum sözlük karıştırmaya. Karıştırmak bir kenarda dursun gören de “açlıktan sözlükleri yiyor” sanır. Böyle olunca da her zamanki gibi sağ elimin parmağı sayfa çevirmekten telef oluyor.
- 4 Bulmaca çözmek fiili, beyin jimnastiğine iyi gelirmiş. En azından bu bulmacayı icat edenler öyle söylüyor, bende ise tam bir ortaçağ işkencesi etkisi yapıyor. Bulmacayla uğraştıktan sonra en az 2 saat zombi gibi ortalıkta dolaşıyorum. Allahtan günlük gazetelerin bulmacalarıyla haşır neşir değilim, yoksa iflah olmam. Ben haftalık takılanlardanım.
- 5 Şahsen bulmacanın tek bir yararını gördüm, o da bulaşıktan kurtulmak. Sözlük karıştırırken soyulan parmakların suya girmesiyle ortaya çıkan nükleer reaksiyonun nasıl bir şey olduğunu merak eden varsa, 20 dakika süreyle işaret parmağını bir zımpara kağıdına sürttükten sonra içinde bulaşık deterjanı olan bir leğene ellerini sokarak bulaşık yıkamaya çalışsın, ne demek istediğim ancak o zaman anlaşılacaktır.
- Dolayısıyla, hala bir bulaşık makinemizin olmadığı ortaya çıkıyor. Ama yakın zamanda Ufuk'ta kendime bir bulaşık makinesi kampanyası başlatmayı düşünüyorum. Ufuk ailesi kalabalık, devletin beleşe verdiği ‘eurokit’leri’ (şayet onlar da bazı vatandaşlar gibi reklam diyerek kağıtları çöpe atmamışlarsa) bana verirlerse bulaşık makinesiyle birlikte bir de tost makinesi bile alabilirim.
- 6 Bulmaca çözme işi araştırma ister. Araştırma denilince bende bir huysuzluktur başlar. Nedense bu işten çok ürkerim. Zaten bizim oralarda araştırmacılara iyi gözle bakmazlar. “Evden artist olmak için kaçıp kötü yola düşen birisiyle” aynı kefeye koyarlar ki düşman başına. Zaten ömrümün ilk 20 yılını hiç bir şeye bulaşmadan, merak (ettiysen de belli) etmeden geçirdim.
- 7 Üniversite mezunu bir arkadaşla tanıştıktan sonra yoldan çıktım. Başımı çok kötü yaktı, beni tam bir bulmacakolik yaptı ama bir türlü işin içinden çıkamıyorum.
- 8 Normal insanların 5 dakika içinde altından girip üstünden çıktıkları bulmacayı (en az 20 kişinin yardımıyla) ancak bir haftada çözebiliyorum. Yani benim durumum çok vahim. Ne yapayım, vazgeçemiyorum bir türlü.
- 9 Hele bulmaca ödüllü ise seyredin cümbüşü. Böyle olduğu zaman sözlükler ve ansiklopediler yetersiz kalıyor. Böyle durumlarda en etkili yardım, telefon yardımlarıdır.
- 10 Bulmacayı çözene kadar tüm eş, dost, akraba, tanıdık ve hatta tanımadıkları telefonla bir bir arıyorum. Bu tanımadıklar gurubu genelde arkadaşın arkadaşı oluyor. Burada referans veririm, “Şey, ben falancanın arkadaşımı, numaranızı ondan aldım, sizin için bilir dedi. 5 harften oluşan eski bir ulus, üçüncü harfi ‘t’, sizce hangisi?” Karşı taraf neye uğradığını anlamadan yaptığım bu ataklar bazen çok etkili oluyor. Çünkü cevabı biliyorsa, o şaşkınlıkla anında söyler. Bazı uyanıklar var, bildiği halde sırf gıcık olsun diye söylemez, sinir eder.

Eindexamen Turks vwo 2004-I

havovwo.nl

11 Telefon defterinin en son ismine geldiğimde, hem bütün arkadaşlarımı aramış olur hem de büyük bir ihtimalle bulmacayı çözmüş olurum. (Telefon faturasını sormayın, sabahtan akşama kadar 'UPC'nin' yardım bürosunu arasam bu kadar fatura gelmez herhalde.)

12 Sanki kendim çözmüşüm gibi havalara girer bir yandan da bulmacayı kesip itina ile bir zarfa koyar, verilen adrese gönderirim. Verilecek hediyein yerini bile ayarlarım

ama nedense şimdiye kadar bir şey kazanamadım.

13 Azmimin ve kararlılığımın sonucu olarak bir bulmacayı daha çözmüş olmanın verdiği huzur ile, sürûr içerisinde 'az sonra' çıkacak olan Televole'den önce Reha Muhtar'la ana haberleri izlemeye koyuluyorum.

14 Belli mi olur bakarsınız bir dahaki bulmacada Reha Muhtar'ın resmi çıkar...

15 Olur mu olur...

Ufuk

Naomi Klein, 'No Logo'da, marka olayının ardındaki gerçeklere dikkat çekiyor

No Logo

GAMZE AKDEMİR

- 1 Kanadalı gazeteci/yazar/araştırmacı **Naomi Klein**'in 'No Logo' adlı kitabı **Nalan Uysal**'ın çevirisiyle önümüzdeki günlerde Bilgi Yayınevi'nde çıkacak. Kitapta yer alan konuların özellikle **"Yer Yok, Seçenek Yok, İş Yok"** başlıkları altında özetlenebileceğini söyleyen Nalan Uysal, şirketlerin, pazarlama hedefleri doğrultusunda kişilerin özel hayatlarına, toplumların ortak kullanım alanlarına girdiklerinin vurgulandığını ekliyor.
- 2 **"Küreselleşmenin başlıca vaatlerinden olan seçeneklerin artacağı vaadi ise tam tersine dönmüş, şirketler finansal güçlerini kullanarak tüketiciye ulaşan ürün ve hizmetleri kendi amaçları ve istekleri doğrultusunda şekillendirmeye başlamıştır. Şirket evlilikleri yoluyla da ürün ve hizmet sunan şirketler birbiri ile çıkar ilişkisi içine girmiştir. Şirketlerin üretimden çok pazarlamaya yönelmeleri ile Batı'da oldukça yüksek maliyetli olan işçi çalıştırma modeli terkedilmiş, üretim işi Uzakdoğu ve 3. Dünya ülkelerine kaymıştır. Üretim anlamında Batı'da işler kaybedilmiş, hizmet sektöründe ise şekil değiştirerek yarı zamanlı ya da geçici işler haline gelmiştir."**
- 3 **İhracat işleme bölgeleri**
Büyük firmaların, markaların **'serbest ticaret bölgeleri'**nde az para - çok kâr politikasıyla ucuza çalıştırdığı insanların yaşam koşullarının da büyüteç altına alındığı kitapta Klein, bu çalışma şeklinin **Nike, Reebok, Gap, Disney, IBM, General Motors** gibi pek çok şirket tarafından benimsendiğini anlatıyor.
- 4 **- Kitapta düşük ücretle çok çalışma sonucu yaşamını yitiren işçi kız Carmelita örneğiyle çarpıcı bir şekilde üzerine**

dikkat çekilen ağır çalışma koşullarında işçiler ne kadar süreler, ne kadar ücretlerle çalıştırılmış?
UYSAL - Özellikle 'ihracat işleme bölgeleri'nde yoğunlaşan ucuz üretimin, çalışanların günlük 1-2 dolar ücretle, günde minimum 14 saat çalıştıkları koşullarda gerçekleştiği söylenmektedir. Kitapta çeşitli örneklerle de aktarıldığı gibi, bu işyerlerinde fazla mesai uygulamaları zorunlu olup, kimi zaman günde 18 saat, kimi zaman aralıksız 48 saat süren vardiya uygulamalarından bahsedilmektedir. Ayrıca fazla mesai ücreti ödenmediği ve çalışanlar için garanti edilen aylık çalışma saatlerinin de belirlenmediği belirtilmektedir.

- 5 **- Tüm bu yaşananlara karşı dünyada ne gibi örgütlenmelere, eylemlere gidilmiş?**
UYSAL - Yaşanan bu olaylara tepkiler, tepki gösteren grupların bakış açlarına ve önceliklerine göre farklılık göstermiştir. Örneğin, toplumsal alanların yok oluşuna tepki gösteren bir grup **'Sokakları Geri Al'** hareketi ile koordineli sokak partileri gerçekleştirmişler, yolları işgal edip parti yapmışlardır. Diğer yandan Shell karşıtları çeşitli gösteriler yapıp, Shell istasyonlarını işgal etmiş, ifade etmek istedikleri düşüncelerini **Ken Saro-Wiwa**'nın idam edilişi olayı odağında dile getirmişlerdir. Ancak tüm gösterilerin ortak özelliği, çağın gereği olarak internetin yaygın kullanımındır.
- 6 **- Klein'in önerdiği ve halihazırda var olanları değerlendirdiği çözüm önerileri, mücadele biçimleri nasıl anlatılıyor.**

UYSAL - Klein hareketin belli bir lidere ihtiyaç duymadan geliştiğini anlatmaktadır. Seattle'dan bu yana gösteriler daha çok tepkilerin dile getirilmesi ve dikkatlerin bu

- konuya çekilmesi amacına yönelik olmuştur. Ancak bundan sonra daha yapıcı adımlar atılması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda Brezilya'da, Porto Alegre'de Dünya Sosyal Forumu gerçekleşmiştir. Bu forumun sloganı '**Başka bir dünya mümkün**' olmuştur. Küreselleşmenin kötü ellere düşmüş, iyi bir fikir olmadığı düşünülmektedir. Katılımcı demokrasinin sağlanması için çalışılması gerektiği düşüncesi bu yeni eylemcilerde hâkim görünmektedir.
- 7 - **Kitapta dikkat çeken örneklerden biri de Nike'in kurucusu ve sahibi Phill Nike'in getirdiği ve çok geçmeden diğerlerinin de izlediği strateji. Bu stratejiyi özetler misiniz?**
- UYSAL - Nike'in öncülüğünü yaptığı strateji "**Ürünler değil, markalar**" olarak adlandırılmaktadır. Buna göre şirketler fabrikalara sahip olmak, yönetmek, işçi çalıştırmak gibi üzerlerinde ağırlık yaratan, hantal bir yapıya sahip olmalarına neden olan unsurları terk etmişlerdir. Ürünler dışarıdan tedarik edilebilir. Bu şekilde üretimin zamanında gerçekleşmesi, bunun için çalışan işçilerin iş saatlerinin düzenlenmesi, işçilere ilişkin yasal yükümlülükler tamamen yükleniciye ait olmakta, bu sayede şirketler, son derece ucuza mal ettikleri malların pazarlanması ve ürün geliştirme konularına daha fazla yatırım yapabilmektedirler. Bu da ürün

- değil, imaj ve marka üreten şirketlerin oluşmasına neden olmuştur.
- 8 - **Klein, kurulan serbest ticaret bölgelerinde yaşananları nasıl sergiliyor?**
- UYSAL - Klein kitabında serbest ticaret bölgeleri ile ilgili olarak, hem çeşitli uluslararası kurumlar tarafından gerçekleştirilmiş çalışmaların sonuçlarını veriyor hem de yaptığı ziyaretlerde kendisine anlatılan olayları örneklerle aktarıyor.
- Hükümet-firma ilişkisi**
- 9 - **Tüm bu olaylarda hükümetler-firmalar arasındaki danışıklı dövüş nasıl incelenmiş?**
- UYSAL - Markaların güçlenme sürecinde şirketler ile hükümetler çok çeşitli temellerde bir araya gelmişlerdir. Hükümetler, örneğin ticarete ilişkin yasaların firmalar lehine gevşetilmesinden, çeşitli ülkelerde hükümetlerin kendi vatandaşlarına karşı şirketlerin yanında yer almasına, bu doğrultuda kendi vatandaşlarına askeri güç uygulamaya, hatta idama varan sertlikte tepkiler göstermelerine, sömürücü işyerlerinde kabul edilebilir koşullarda çalışma isteği ile grev yapan işçilere askerler yardımıyla müdahale edilmesine kadar çok çeşitli şekillerde taraf olmuşlardır. Bazı şirketlerin dünyadaki kimi ülkelerin bütçesinden daha büyük bütçelere sahip olmaları, onlara hükümetler üzerinde ekonomik baskı yapma gücü sağlamıştır.

Cumhuriyet

B2B sitelerinden seçmeler ...

1 ORTA ANADOLU İHRACATÇI BİRLİKLERİ

www.oaib.gov.tr

DTM Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği'nin bu sitesi ihracatçılar için önemli bir yer. İhracata başlangıç için gerekenler, ihracat teşvikleri ve kredileri, sirkülerler, fuarlar, ihaleler, ihracat veri ve tahminleri, pazar, fiyat ve ülke bilgileri, araştırma raporları vb bölümleriyle iyi bir bilgi kaynağı olan bu sitenin en güçlü yanlarından birini dış talepler bülteni oluşturuyor. Burada Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri'ne her hafta periyodik olarak ticaret müşavirliklerinden veya doğrudan yurtdışı firmalardan gelen ithal talepleri, ihraç teklifleri ve işbirliği teklifleri bulunuyor.

2 TURKTICARET.NET

www.turkticaret.net

TurkTicaret.Net sitesi özellikle ihracatçılar için, sağladığı sanal mağaza ve kataloglama işlevleriyle kullanışlı bir zemin yaratıyor. Site aynı zamanda iş yaparken her zaman el altında bulundurulabilecek yönlendirici bilgi dosyaları da içeriyor. Ayrıca küçük ve orta ölçekli şirketler için "Ticaret Kolaylaştırma Merkezi" adıyla, yeni pazarlar, yeni bağlantılar sağlamak üzere oluşturulmuş bir hizmet sunuyor bu site.

3

TÜRK SERBEST TİCARET BÖLGESİ

www.turkfreezone.com

TurkTradeIndex.com adresinden de girilebilen sitede 30'dan fazla kategoride mal talebi sergileniyor. TurkFreeZone.Com, firmaların ürün ve taleplerini sergiledikleri ve karşılıklı ticaret yaptıkları bir B2B sitesi. Sadece e-mail adresi olan her firma hem firmasını hem de ürünlerini sitede sergiliyor ve ticaret yapıyor. Ücretsiz üyelik sistemiyle çalışan siteye üye olan her firma TurkFreeZone.Com üzerinde taleplerini ve ürünlerini yayınlıyor ve sitede bulunduğu talep ve tekliflere de karşı teklif verebiliyor.

4

İSTANBUL MADEN VE METALLER İHRACATÇI BİRLİKLERİ GENEL SEKRETERLİĞİ

www.immib.org.tr

IMMIB bünyesinde dört ihracatçı birliği yer alıyor. Bunlar İstanbul Maden IB, İstanbul Demir ve Demirdışı Metaller IB, İstanbul Kimyevi Maddeler ve Mamulleri IB, İstanbul Elektrik-Elektronik ve Makine Sanayi Mamulleri IB. Birlik, ihracatın artırılması, ihraç ürünlerinin çeşitlendirilmesi ve ürünlere rekabet gücü kazandırılması için çalışıyor. Bu çerçevede ihracatçıların yurtdışında tanıtılmaları, fuar organizasyonları, bilimsel toplantılar düzenlenmesi gibi faaliyetleri bulunuyor.

GÖRÜŞ

AHMET T. ORTAÇ

Çevre ve Yeni Binyıl

5 Haziran 2001’de yüzyılımızın ve yeni binyılın (milenyum) ilk “*Dünya Çevre Günü*”nü kutladık. Yeni bin yılda ilk defa anılan ya da kutlanan herşey önemli, ancak özellikle Dünya Çevre Günü neden bunca önemli?

Doğanın sadece küçük bir parçası olan insan, son 10 yıldır, kendisinin gerçekten doğanın bir minicik zerresi olduğunun, doğasız yaşayamayacağının farkına sanki çok az da olsa varıyor...

Bir kere 90’ların başında 45 yıl süren Soğuk Savaş bitti. 30 onun yerine bazı sıcak savaşları yaşadı dünyamız ve belki daha başkalarını da yaşayacak, ama en azından iki kutuplu dünyanın sona ermesiyle birlikte her iki blokta var olan birçok kıtalararası füze söküldü, imha edildi. Bu, doğa adına sevindirici bir olaydı.

Sonra, o zamanki Varşova Paktı’nın ekonomik yönden önde gelen ülkelerinden Çekoslovakya’nın 31 General **Miroslav Veccek** şöyle bir açıklamada bulundu: “*Artık silahlı kuvvetler, doğal afetlere karşı savaşım ve çevre koruma alanlarında kullanılmalıdır.*” Bu açıklama, onyıllar boyunca buz gibi geçen Doğu-Batı ilişkilerinin ardından, bazı kesimlerde şok etkisi yaratmış, 32 ise hem şaşırılmış, hem de çok sevinmişlerdi. Arkasından Körfez Savaşı patlak vermiş ve binlerce ton petrol Basra Körfezine pervasızca akıtılmıştı. Tabii bu olay da bir başka şoktu birçoğumuz için...

Kısacası, insanoğlu doğayı ve çevreyi özellikle son yüzyılda amansızca kirletti, hatta katletti. Tüm bunların başlangıcı ise sanayi devrimi diye adlandırdığımız seri halde fabrikaların kurulması dönemine uzanıyor. 19’uncu yüzyılın ikinci yarısına... Bunun çıkış noktasında İngiltere, dolayısıyla Avrupa var. Daha sonra halka halka hemen tüm Avrupa’ya ve Kuzey Amerika’ya yayılıyor. 20’nci yüzyılda yoğun kirlilik giderek ivme kazanıyor, buna iki büyük ve birçok bölgesel savaşları da eklerseniz doğa ve çevre yönünden iç karartıcı bir tablo çıkıyor ortaya...

İşte böyle bir durumda “*Mavi Gezegen*”imiz 3’üncü binyıla ve 21’inci yüzyıla adım atıyor. Bugün artık Doğu-Batı diye bir ayırım kalmadı! Hem politik, hem de

ekonomik yönlerden dünya 33.

Gelişmekte olan ülkeler zaman zaman doğayı ve çevreyi hiçe sayarak ekonomik gelişmelerini sürdürüyorlar. Pasifik Okyanusu’nda bulunan bazı ada devletler gelecekte deniz altında kalma fobisi yaşıyorlar.

İklimdeki değişiklikler böyle sürerse, bir gün kalacaklar!

Çevre alanında daha önce alınmayan birçok önlem yavaş da olsa son on yılda alınıyor. Sanayileşmiş ülkeler sera gazı emisyonları konusunda indirim ile ilgili sorumluluklar üstleniyorlar. Ancak bir 34 var: Bu ülkeler gerçekten doğa dostu olduklarından ve doğanın yararına mı bu sorumlulukları üstleniyorlar, yoksa yine tıpkı ekonomide ve askeri alanda olduğu gibi büyük olduklarını kanıtlamak, güç gösterisi yapmak için mi? Bugün Almanya’nın motorluğunda dünyanın ikinci süper gücü olmaya soyunan Avrupa Birliği, hemen her alanda olduğu gibi çevre alanında da liderliğe oynamaktadır.

Enerjiden tutun da, CFC (Kloroflokarbon) gazlarının üretiminin yasaklanmasına varıncaya değin Almanya birçok alanda 35. Ancak her alanda değil! Örneğin atık su teknolojisinde İsveçliler ve Hollandalıların Almanları geçtiği söylenebilir. Çevre bakanlığına bağlı Federal Çevre Dairesi yetkilileri Hollanda Çevre Dairesi’nin çalışma hacminin büyüklüğünden söz etmekteydiler. AB, başta üyesi olan ülkelere çevre alanında hizmet vermek amacıyla Kopenhag’da bir Avrupa Çevre (Ajansı) Dairesi kurmuştur. Bu kuruluşa şimdilik 36 üyesi ülkeler arasında çevre alanında bilgi toplayıp bu bilgileri saklama görevi verilmiştir.

Türkiye’ye gelince, gelişmekte olan bir ülke konumunda henüz yolun başında olduğunu görüyoruz. 1992’de kurulan Çevre Bakanlığı henüz istediği gibi gelişip örgütlenememiştir. Henüz daha geçen yıl Akkuyu psikozunu “şimdilik” kaydıyla atlatan Türkiye’nin, mutlaka çevreyi koruyan ve 37 temiz teknolojilere gereksinimi vardır.

Oysa çevre alanında da Türkiye’ye en fazla teknik yardımda bulunan Almanya ile ilişkileri uykudadır. Yıllardan beri bakanlar ve bakanlıklar arası görüşmeler yapılmaktadır.

Kuşkusuz ki, daha katedilecek çok yolumuz vardır.

Hepinizin çevre günü kutlu olsun!

Cumhuriyet

‘Eleştirmenler korkuyor’

CEM ERCİYES

- 1 İSTANBUL - Ahmet Altan' la her zamanki gibi Göztepe'deki evinde buluştuk. Bana kapıyı ATV'den bir arkadaş açtı. Galiba biraz erken gitmişim. Radikal'in Ahmet Altan söyleşisini görüntülemeye gelen TRT'nin 'Kent ve Yaşam' ekibi için kısa bir çekimin ardından söyleşiye geçebildik. Bu kitabı üzerine onunla konuşan ilk erkek gazeteci olmak farklı bir heyecan veriyor tabii. Bu nedenle erkek erkeğe, romandaki Aydan'ı boş verip Haluk ve Cem'den konuşalım istedim. O kadar yayının ardından Altan'la konuşacak farklı bir şey bulmak kolay değil tabii.
- 2 Yine de lafi çarçabuk edebiyata getirdik. İyi ki de getirmişiz, meğer Ahmet Altan epey öfkeliymiş. Tanıtım, çok satmak gibi konularda sürüp giden tartışmalardan çok sıkılmış. Edebiyat üzerine yazdığı, Sabah gazetesinde yayımlanan yazıların okunmaması ya da hiç tepki yaratmaması da onu çok kızdırmış. Edebiyat çevresinin artık edebiyatı sevmediğini söylüyor. 'Edebiyatı değil, edebiyat dedikodularını seviyorlar' dediği bu insanların okumayı sıkıcı hale soktukları için zararlı olduklarına da inanıyor.
- 3 Mesele yazılar ve yayınlar olunca işin ucu biraz bize de dokundu tabii. Ama ne yapalım biz söyleşimizi tamamladık. Romanın içeriğini ve değerlendirmesini yarın Radikal Kitap'ta Nalan Barbarosoğlu'nun yazısından okuyabilirsiniz. Burada Ahmet Altan'ın teybimize anlattıkları var...
- 4 **Türkiye'de gerçek eleştiri olmadığı dile getiriliyor son zamanlarda. Siz de bu sıkıntıyı duyuyor musunuz?**
Edebiyat açısından çok büyük eksiklik. Yani eleştirmenler olmadığı için biz bu kadar röportaj yapmak zorunda kalıyoruz. Onlar işlerini ciddiye almıyor, korkaklar.
- 5 **Bu eleştirmenler kaç kişi ki işlerini ciddiye almıyorlar?**
Ben hep çok sayıda eleştirmenin olması gerektiğini düşünüyorum. Onların bize şu lüksü bağışlamalarını istiyorum gerçekten: Kitabımı yazayım ve seyahate gideyim, kaderimi onların ellerine bırakmaya razıyım. Türkiye'deki edebiyat çevresi ciddi bir seviye kaybı içinde. Artık edebiyatla ya da yazıyla değil, edebiyatçıyla ilgileniyorlar. Dedikodular, taşlamalar, alay etmeler... Tamam, bunlar edebiyatın tatlı, hoş parçalarıdır. Ama benim görebildiğim kadarıyla bizim edebiyatın tümü böyle olmuş. Edebiyat yazıları kitaplarla değil, yazarların davranışlarıyla ilgili. Yazarların kitaplarının tanıtımı için yaptıkları hakkında çıkan yazılar, o tanıtımların objesi olan kitaplar hakkında çıkmadı. Bu tek başına edebiyat dünyasının tuhaf bir çarpıklığa düştüğünü göstermeye yeter. Kitaplar için yazmıyorlar, çünkü korkuyorlar.
- 6 **Sizce neden korkuyorlar?**
Fikirlerini açıklamaktan. Beğenmezlerse beğenenler tarafından beğenirlerse beğenmeyenler tarafından eleştirilecekler; hiçbir şeyi riske etmek istemiyorlar. Edebiyattan o kadar kopmuşlar ki ciddi edebi tartışmaya girecek zihinsel hazırlıklarını da kaybetmişler.
- 7 **Yazarın kitabın önüne geçmesinde medyanın kabahati de yok mu?**
Peki edebiyat medyaya bu kadar esir olmak zorunda mı? Hadi yazarlar kitapları çıktığında röportajlar veriyorlar ve biraz duyurmak istiyorlar, çünkü aradaki köprü yıkılmış. Ama edebiyat dünyasının yazar olmayıp da o dünyada var olan kısmının işi ne? Bunu tartışmak onların işi mi? Reklamcı mı onlar? Neden kitaplar için yazmıyorlar; çünkü korkuyorlar bir, yazarlara karşı garip bir kıskançlık var iki, bu kıskançlığın getirdiği saygısız bir üslup var, üç.
- 8 Edebiyatın kenarına bulaşmış herkes, bu işi yazarlardan daha iyi bildiğine inanmaya başladı. Bu benim mesleğim, ben hayatımı bununla geçiriyorum, ama roman yazmayanlar edebiyatı benden daha iyi biliyor. Buna hakikaten inanıyorlar. Bu bir de zekâ eksikliğini gösteriyor. Yazarlardan daha iyi edebiyat bilmek mümkün mü?

9 **Kimi eleştirirnenleri tenzih ediyor olmalısınız?**

Roman benim hayatım olduğu kadar, eleştiri de onun hayatıysa zaten doğru dürüst bir eleştiri yazar. Onun yazısının daha birinci satırında anlaşılır bu. Yani kendini göstermek için eleştiri yazılmaz. Kendine ait edebi ölçütleri, üslubu olmalı. Yazısını okuduğum zaman imzası olmasa bile ona ait olduğunu anlamalıyım.

10 **Bir yandan da tepkisizlik ve sessizlik yok mu?**

Sabah gazetesinde edebiyatla ilgili dört tane yazı yazdım. Doğrusu beni şaşırtacak kadar düzayak, sıradan ve hemen hemen hiç düşünmeden tepkiler verdiler. Ben onları yazmak için, düşünmüşüm. Sen buna cevap vereceksen hiç değilse benim yarım kadar sen de düşün. Bir büyük gazetede insanlara edebiyatı sevdirecek hoş bir tartışma yaratma imkânına kavuştuk, ama edebiyatçılar bununla ilgilenmedi. Bu beni şaşırttı.

11 **Bu ilgisizliğin ardında yatan nedir sizce?**

Bizim edebiyat dünyası, edebiyatın zevkli olduğuna inanmıyor. Oysa ben geniş kitlelerin edebiyatla yakından ilgileneceğine inanıyorum. Okumak bir zevk ve eğlencedir. Ama edebiyat dünyası okuyucuyu neredeyse edebiyattan kovmaya çalışıyor. 'Bu bizi kalabalıklardan ayıracak ve bize kimlik verecek bir iştir'e inanıyorlar. Mesela bu yüzden herkesin bildiği yazarlardan konuşmayı sevmezler.

12 **Kitlelerin edebiyata ilgi duyması mümkün mü gerçekten?**

Elbette. Kitap insanlara bir hayat bağışlıyor, bir adamın eline bir hayat vereceksiniz ve o bundan hoşlanmayacak. Bu mümkün değil. Adam eline aldığı kitabın bir hayat olduğuna inanmıyor, çünkü onu caydırmışlar. Edebiyatın sıkıcı olduğuna inandırmışlar. Neden? Çünkü edebiyat çevresindeki insanların yazdığı yazılar sıkıcı. Ben de onların yazılarının edebiyat olduğuna inansam, ben de edebiyata dokunmam, kitaptan nefret ederim. Bu kadar sıkıcı yazılır mı ya. Adam utanır. Çünkü bir şey anlatmıyor, kendilerini farklı göstermek istiyorlar.

Aldatmak/Ahmet Altan/Can Yayınları/280 sayfa/8 milyon lira

© RADİKAL-Online

Tekst 10

Hiperaktif çocukların sorunları ön beyinde gizli

Hiperaktif çocuklar üzerine dünyada tartışmalar yapılıyor. Alman nörolog Gerald Hüther ile bu konuda yapılan bir söyleşiyi sunuyoruz.

- Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (HADE) doğuştan mı?*
Bazı çocuklar doğrudan doğruya hiperaktifliğe eğilimli olarak dünyaya geliyor. Beyinlerinin daha sağlıklı bir biçimde gelişebilmesi için çok küçük yaştan itibaren güvenilir ilişkilere ihtiyaçları vardır. Eğer bu çocuklar sorunlarını çözümlerken yetişkinlere güvenebileceklerini bilmiyorlarsa beyinleri sağlıklı gelişemez.
- Bu neden böyle?*
Beyin, ondan ne şekilde yararlandığına bağlı olarak biçimlenen esnek bir organdır. Hiçbir insan özgüven, merak ya da sorunları çözebilme yeteneğiyle dünyaya gelmez. Özellikle de frontal korteksteki (ön beyin zarı) sinir telleri insanın benlik duygusuna ve kişiliğine göre işlemekte. Bu bölge, uyarımları ve duyguları harekete geçirerek korku, hırs, öfke ve kuşku kontrol edilmesine yardımcı olmakta. Birçok hiperaktif çocukta bu bölge yeterince gelişmemiştir.
- Niçin?*
Yaşamlarının büyük bölümünü aşırı hareket ve hırçınlıklarla geçirirler. Ve bu davranış biçimi işe yaradığı müddetçe alışılmadık durumlar yaratmak için yeni stratejiler denemek zorunda hissetmediklerinden kendilerini ifade etmeyi sağlayacak davranış türlerini geliştirme duygusunu geliştiremezler, dolayısıyla da ortama uygun davranmakta sorunlar yaşarlar. Bu durum beyindeki sinir hücrelerinin motiflerine de yansımakta.
- Hiperaktif bir çocuğun beyni diğerlerine göre daha farklı yani?*
Hiperaktif çocuğun ön beyindeki kan dolaşımı daha zayıftır ve normal çocuk beynine oranla daha az oksijen ve glikozdan yararlanır. Yani hiperaktif çocuğun beyinde daha az sinir hücresi etkindir.
- Bu çok ilginç. Oysa bu tür çocuklar beyinlerini yeni ifade biçimleri için kullanırlar.*
Bu doğru ama orta beyindeki uyarım sistemi aşırı gelişmiş olduğundan sürekli dopamin salgısı üreterek yoğun dikkat durumu yaratır. Ne var ki ön beyin sürekli uyarımlar nedeniyle doğru işlemez. Sinirsel yapılar devamlı “yeniden yapılan” komutu aldıkları için sabitleşemiyor.
- Ve bu süreç Ritalin ilacıyla düzeltilmeye çalışılıyor.*
İlke olarak öyle. Ritalin kısa vadede dopamin akımını durdurduğu için çocuğun konsantrasyon yetisi bir ölçüde düzelir.
- Bu iyi bir şey mi?*
Hayır. Gerçi Ritalin sayesinde çocuklar daha iyi konsantre oluyor, daha sakin davranıyorlar vb. Ama araştırma sonuçlarının da gösterdiği gibi, ilaç aynı zamanda insanlardaki uyarım etkisini de köreltiyor. Buna rağmen mucize ilaç olarak sunulan Ritalin’e alternatif olabilecek ilaçlar araştırılmıyor. Amerika'daki bazı okullar özellikle Ritalin çocuklarını tercih ediyorlar; çünkü öğretmenlere daha fazla zahmet veren çocuklardan 400 dolarlık ek bir ücret talep edilmekte. Almanya'daki doktorlar da önemli ölçüde Ritalin yazıyorlar.
- Eğer ilacın etkisi olumluysa, doktorların ilacı önermelerinde ne gibi sakınca olabilir ki?*
Beni uzun vadede ortaya çıkan sonuçlar düşündürüyor daha çok. Farelerle yaptığımız deneylerde Ritalin ilacındaki metilfenidat maddesinin yavrularda daha farklı etkideğini gördük. Hayvanlara buluş çağından önce Ritalin verildiğinde beyinleri sağlıklı gelişiyor.

Dopamin salgılayan hücreler daha az çatallaşiyor. Oysa aynı madde yetişkin hayvanların beyinde yapısal değişimlere neden olmadı.

9 *Bu deneyler insan için ne ifade edebilir?*

Gelişmekte olan beynin, yetişkin beyinle aynı biçimde tedavi edilemeyeceğini gösteriyor. Sonuçta hiç kimse Ritalin'in uzun vadede ne gibi sonuçlar doğuracağını bilmiyor. Tedavi edilenlerin çoğu bugün henüz 20 yaşında. Burada önemli olan dopamin üreten hücrelerdeki çatalların ileri yaşlarda inceliyor olması. Hareketten sorumlu bölgelerde çok fazla incelendiğinde Parkinson belirtileri görülebilir. Eğer Ritalin fare deneylerinde de gördüğümüz gibi sinir sisteminin sağlıklı gelişimini engelliyorsa, olumsuzluklar 70 değil 40 yaşında başlayabilir. Bu yüzden Parkinson hastalarının artmasından endişeleniyorum.

10 *Ritalin'e karşı ne gibi alternatifler var?*

Çocuklar, yalnızca ilaçla düzelebileceklerini düşünmek yerine sorunlarını kendi kendilerine çözebilmeyi öğrenmelidirler. Beyin ancak bu şekilde yeniden organize olur. Bu duruma gelebilmesi için de terapötik yardıma ihtiyaç vardır; tüm uyarılar, azarlamalar ve ana babaların sinirlenmeleriyle hiçbir yere gelmez. Ne yazık ki bu konu yeterince araştırılmıyor. Dünya çapında Ritalin'in etkisini anlatan yarım milyon rapor yayımlandı, fakat uygun bir psikoterapi olanağıyla sadece birkaç bin kişi ilgileniyor.

11 *Çocukların beyinlerinden en iyi şekilde yararlanmaları ne şekilde öğretilir?*

Her şeyden önce yeni davranış motiflerini öğrenebilmeleri için yoğun terapötik bakıma ihtiyaçları var. Ritalin tek başına yeterli değil, sadece tedavi başlangıcında beyinde yeni uyarımların oluşmasına ve yetersiz gelişmiş olanların sabitleşmesine yardımcı olur. Hatta ilaç çocuklara belki de yeterli uyarım kontrolüne sahip işlevsel bir ön beyin geliştirmelerine yardımcı olabilir. Fakat eğer başarılı olamazlarsa, yaşamları boyunca davranış bozukluğu sergileyen kişiler olarak toplum dışına itilebilirler. Ve bu durum ileride uyuşturucu bağımlılığına da bir zemin oluşturur.

12 *Almanya'daki duruma bakacak olursak, hiperaktif çocukların terapötik tedavi görmeden Ritalin kullandıkları ortaya çıkıyor.*

Bu Almanya'daki ilaçların kontrolsüz yazıldığını gösteriyor. Mesela İsveç'te olduğu gibi daha katı yasaların uygulanması gerekir. Orada sadece bazı seçilmiş uzman doktorlar yazabiliyor Ritalin'i. Üstelik ayrıntılı bir tedavi planıyla birlikte her hafta yeni bir ara rapor yazarak gerektiğinde yeni reçete düzenlemeleri de zorunlu.

13 *Peki, hiperaktif çocukların artışını, kontrolsüz ilaçlara bağlayabilir miyiz?*

Hayır. Hiperaktif çocuklar her zaman vardı. Fakat eskiden din ya da toplumsal sınıflar gibi son derece katı sosyalleşme koşulları, ön beyin yapısını ve çocuk kişiliğini biçimlendiriyordu. Bugün bunların tümü etkisini yitirdi, eğitimde bazı değişiklikler oldu. Geçmişte hiçbir dönemde, birdenbire bebeğiyle baş başa kalan ve nasıl davranacağını bilemeyen güvensiz ebeveynler yoktu. Sonuçta birçoğu büyük aile yapısından gelen genç ana babalar, kısmen de olsa kardeşlerinin bakımlarını üstlendiklerinden ana babalığa daha iyi hazırlanıyorlardı. Ama bugün kendi rollerini bile doğru dürüst yerine getiremeyen ana babalar hiperaktif bir çocukla nasıl başa çıksınlar?

14 *İçinde yaşadığımız yüzyıl içinde yeniden büyük aileye dönüş yaşanmayacağına göre ne gibi çözümler önerirsiniz?*

Bizlerin ana baba okullarına gereksinimiz var. Burada davranışlarla ilgili sınırlamalar ya da çocukları yeni görevlere hazırlamak gibi ana kurallar öğretilir. İyi bir anne, çocuğunun her zaman yeni sorunlarla karşılaşmasını sağlayıp onlarla nasıl başa çıkılabileceğini öğretebilmeli. Ön beyin ancak bu şekilde sağlıklı bir biçimde gelişebilir.

Der Spiegel (Türkçe: Nilgün Özbaşaran Dede)

Windows XP için geri sayım...

Yazılım devi Microsoft'un en yeni ve iddialı bilgisayar işletim sistemi Windows-XP, satışa sunuluyor. Ancak program hakkında halen birçok soru işareti var...

Microsoft'un en yeni ve iddialı bilgisayar işletim sistemi Windows-XP, 25 Ekim'de New York'ta düzenlenecek büyük bir tanıtım kampanyasıyla satışa sunulacak. Marriott Marquis tiyatrosundaki törende, Microsoft'un kurucusu ve dünyanın en zengin adamı Bill Gates'in yanı sıra kuruluşun tüm ileri gelenleri ve bilgisayar sektörünün önde gelen isimlerinin katılacağı belirtildi. Gazete, dergi ve internet sayfalarını dolduran yazı ve makaleler, Windows-XP'nin göze çarpan yanlarını ön plana çıkartırken, programın yan etkileri de bulunuyor. Programın olumsuz olarak gösterilen yönleri şöyle:

- **Lisans ve fiyat:** Windows-XP programını evindeki birden fazla bilgisayara yüklemek isteyen bir kullanıcı, her bilgisayar için ayrı bir program satın almak zorunda. Windows-XP'nin ev tipi sürümü 199, profesyonel tipi ise 299 dolardan satılıyor. Eski Windows programlarını XP'ye yükseltmek için ise 99 dolarlık harcama gerekiyor.
- **İzin alma:** Kullanıcı para ödeyerek Windows-XP'yi alsın ve bunu bilgisayarına yükleyse bile, Microsoft'tan izin almadan bilgisayarını kullanamayacak. İzin için ya Microsoft'un özel internet sayfasına girerek kayıt yaptırmak ya da şirkete telefon ederek kayıt numarası almak zorunluluğu bulunuyor. Yeni aldığı bilgisayara Windows-XP programı fabrikada yüklenmiş olanlar ise izin alma uygulamasından muaf tutuluyorlar.
- **Ateş duvarı-1:** Windows-XP'ye eklenen video mesaj değişimi ve bilgisayarın bir uzman tarafından uzaktan kontrol yöntemiyle onarılması gibi özelliklerin, beklenen verimlilikte çalışmadıkları belirlendi. Bu sakıncanın, XP'nin, bilgisayarları internet korsanlarından koruyan ve 'ateş duvarı' (firewall) adı verilen programla çelişmesinden kaynaklandığı bildiriliyor. Ateş duvarı programları, özellikle internete sürekli bağlı bulunan bilgisayarlarda yaygın olarak kullanılıyor.
- **Ateş duvarı-2:** Windows-XP kendi ateş duvarı programıyla birlikte geliyor. Ancak uzmanlar, XP'nin ateş duvarının gerektiği kadar koruyucu olmadığını vurguluyor. İnternette ücretsiz olarak dağıtılan 'Zone Alarm' adlı ateş duvarı programının XP'den çok daha etkili olduğu bildirildi.
- **Telsiz bağlantı:** Windows-XP'nin, giderek yaygınlaşan telsiz bağlantıyla da gereken verimlilikte çalışmadığı öne sürülüyor. Bunun ise piyasada bulunan donanımların henüz Windows-XP ile gereken uyum içinde olmamalarından ileri geldiği bildirildi. Bu sorunun belli bir süre içerisinde giderilmesi bekleniyor.
- **Sürücüler:** Uzmanlar, piyasadaki sürücülerin henüz Windows-XP ile uyum içinde çalışacak özelliklere sahip olmadıklarına dikkat çektiler. Sürücüler, bilgisayarın donanımı (hardware) ile yazılımının (software) birbiriyle uyumlu çalışmasını sağlıyor. Donanım kapsamına yazıcı, tarayıcı, kopya ve faks makineleri giriyor.
- **Program uyumu:** Microsoft, piyasada satılan belli başlı programların tamamına yakınının Windows-XP ile uyum içinde çalışacağından emin olduğunu açıkladı. Bununla birlikte uzmanlar, kullanıcıları, özellikle bazı eski programların, yeni işletim sistemine uyum sağlamayabileceği konusunda uyarıyorlar. Microsoft, bir bilgisayarda bulunan programların Windows-XP ile çalışıp çalışmayacağını önceden test edilmesi amacıyla ayrı bir program hazırladı. Bu programı Microsoft'un internet sayfasından ücretsiz indirerek denemek mümkün.
- **İşletim hafızası:** Uzmanlar, Windows-XP'nin tam verimle çalışabilmesi için bilgisayarın RAM kapasitesinin en az 256 MB olması gerektiğini ifade ediyorlar. Microsoft ise 64 MB RAM kapasitesine sahip bilgisayarların Windows-XP'yi kullanabileceklerini öne sürüyor.
- **Pasaport:** Kullanıcıların Windows-XP'yi kullanabilmeleri için Microsoft'un 'pasaport' programına kayıt olmaları da gerekiyor. Bu kaydı yaptırmayan kişiler, yeni programın getirdiği bazı avantajlardan yararlanamayacaklar.
- **M3 desteği yok:** Windows-XP programının, internette çok yaygın olarak kullanılan MP3 müzik formatını tanımadığı ve bu formatta müzik dinlemek isteyenlerin, para ödeyerek başka firmalar tarafından hazırlanmış ayrı bir programı satın almak zorunda oldukları belirtildi.

<http://www.milliyet.com.tr/tavsiye/webmail.asp>

<http://www.milliyet.com.tr/tavsiye/webmail.asp>